

Organizasyonunda

Katılımlarıyla

9 Taşıtanlar Forumu

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

ŞİD DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Değişiklik Önerisinde Bulunulan Konular

- Günlük Kapasite Rezervasyonu
- Rezerve Kapasiteyi Arttırma Yükümlülüğü
- Sevkiyat Kontrolü ve Sistem Dengeleme
- TMDB Gerektiren Durumlar
- Ölçüm Hatası Tesbiti Sonrası Tahsisat
- EBT Veri Yayınlanması
- Mücbir Sebep Sayılacak Haller
- LNG Terminalleri Kaynama Gazı

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Gaz Yılı içinde Sisteme Giriş Başvuru Şartları

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm G

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

ŞİD Bölüm G

Taşıyıcı, EBT'de ve internet sayfasında, tüm Giriş ve Ana Çıkış Noktalarını, bu noktalardaki mevcut tahsis edilen kapasiteler ile Atıl Kapasiteleri ve Ana Çıkış Noktalarına bağlı Tali Çıkış Noktalarını sürekli duyurur.

İçinde bulunulan Gaz Yılı içinde ~~en az bir aylık dönem için~~ kapasite rezervasyonu talebinde bulunacak olan ve halihazırda içinde bulunulan Gaz Yılı için geçerli STS imzalamamış başvuru....

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Atıl Kapasite Uygulama Esasları

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2/ Madde 1/ Bend 4

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

❑ ŞİD Madde 2.1.4

Taşıtanlar, Giriş ve Çıkış Noktaları için Taşıyıcı tarafından duyurulan Atıl Kapasiteleri Gaz Yılı içinde herhangi bir dönemde **(tüm giriş ve çıkış noktaları için en az bir Gün süreli, en az bir Ay süreli olmak kaydıyla)** kullanabilmek için Taşıyıcıya başvuruda bulunabilir. Atıl Kapasitelerin kullanım bedelleri, Tarifedeki iletim kapasite bedelinin aşağıdaki katsayılarla çarpılması ile hesaplanır.

...

Halihazırda bir STS imzalamış olan Taşıtanların Atıl Kapasiteler için başvuruları, **her ayın en geç 25. (yirmi beş) gününe kadar, takip eden Ayın ilk Gününden itibaren geçerli olacak şekilde en geç başvuru dönemin ilk gününden bir gün önce saat 12:00'a kadar EBT üzerinden yapılır.** Taşıyıcı bu başvuruları **3 (üç) işgünü** başvuru gününde saat 14:00'e kadar içinde cevaplandırır. Depolama Tesislerine bağlı Giriş ve Çıkış Noktalarına ilişkin Atıl Kapasiteler için başvurular ayın her günü, en erken takip eden ilk Günden itibaren geçerli olacak şekilde yapılabilir, Taşıyıcı bu başvuruları **1 (bir) işgünü** içinde cevaplandırır. Başvurulan Atıl Kapasite miktarları, başvuru dönemi boyunca her gün aynı miktarda olmak zorunda değildir.

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Atıl Kapasite Uygulama Esasları

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2 / Madde 3 / Bend 1

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

☐ ŞİD Madde 2.3.1

Taşıtanlar arasındaki kapasite devirleri Giriş ve Ana Çıkış Noktalarında **en az bir günlük en az bir aylık dönemi**, en fazla içinde bulunulan Gaz Yılı'nın kalan dönemini kapsayacak şekilde **günlük aylık olarak** gerçekleştirilebilir.

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Tedarikçi Değişimi Nedeniyle Kapasite Devri

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2 / Madde 4 / Bend 3

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

❑ ŞİD Madde 2.4.3

Böyle bir kapasite devrinin bir Tali Çıkış Noktasındaki Tedarikçi değişimi nedeni ile olması halinde, devreden Taşıtan **en geç devrin gerçekleşeceği günden bir gün önce saat 12:00'a kadar EBT üzerinden devrin gerçekleşeceği Aydan önceki ayın 25'ine kadar** ilgili Ana Çıkış Noktasında talep ettiği yeni kapasiteyi (devredilen kapasiteden fazla olmamak üzere) Taşıyıcıya bildirir. Taşıyıcıya bu talep gönderilmezse, devreden Taşıtanın Ana Çıkış Noktasındaki Rezerve Kapasitesi devredilen kapasite miktarı kadar düşürülür.

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Kapasite Aktarımı

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2 / Madde 5 / Bend 1

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

❑ ŞİD Madde 2.5.1

Bir Taşıtan, cari Gaz Yılı'nın **Aylık Günlük** dönemleri için, STS'sinde belirtilen bir Ana Çıkış Noktasından, Atıl Kapasite olan herhangi bir Ana Çıkış Noktasına kapasite aktarımı talebinde bulunabilir. Taşıyıcı, söz konusu talebi teknik yönden uygun görmesi durumunda, aktarım gerçekleştirilir ve söz konusu Ana Çıkış Noktaları için Rezerve Kapasiteler yeniden belirlenir, kapasite tescil belgesi bu doğrultuda revize edilir. Kapasite aktarımına yönelik başvurular, Taşıyıcı tarafından başvuru sırasına göre ele alınacak ve cevaplanacaktır.

Günlük Kapasite Rezervasyonu

Konu : Kapasite Devri ve Aktarımı için Başvuru Esasları

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2 / Madde 6

Önerinin Amacı :

İstasyon kapasitelerinin daha verimli ve etkin kullanılabilmesi amacıyla önerilmiştir

Önerilen Metin :

□ ŞİD Madde 2.6

Kapasite devri, Tedarikçi değişimi nedeni ile kapasite devri ve kapasite aktarımı ile ilgili taleplerin, **en geç** devrin veya aktarımın öngörüldüğü **dönemin ilk gününden bir gün önce saat 12:00'a kadar EBT üzerinden Aydan bir önceki ayın 20'sine kadar** Taşıtanlar tarafından Taşıyıcıya bildirilmesi gereklidir. **Taşıyıcı, devrin veya aktarımın öngörüldüğü Aydan önceki ayın 25'ine kadar taleplere yanıt verir. Kapasite devirleri ve aktarımlarının Ayın ilk Gününden itibaren başlaması esastır. Taşıyıcı bu başvuruları başvuru gününde saat 14:00'a kadar cevaplandırır.**

Rezerve Kapasiteyi Arttırma Yüklümlülüğü

Konu : Rezerve Kapasiteyi Arttırma Yüklümlülüğü

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 2 / Madde 9

Önerinin Amacı :

Taşıtanların Giriş Noktalarını manipüle etme ihtimali ve imkânı bulunmamaktadır. Bu noktalardaki operasyon Taşıyıcı ile Bağlantılı sistem Operatörü arasında gelişmektedir. Taşıtan rezerve kapasitesinin sınırları içerisinde Giriş talebinde bulunduğu halde rezerve kapasite miktarının üzerinde bir miktar kendisine tahsis ediliyorsa bu durumda Taşıtanın sorumluluğu bulunmamalıdır. Bu nedenle kapasite arttırma yükümlülüğü ile cezalandırılmamalıdır.

Önerilen Metin :

❑ ŞİD Madde 2.9

Taşıtan 1 Ocak - 31 Mart arasını kapsayan dönemde, herhangi bir Giriş veya Çıkış Noktasında bir Ay içerisinde Rezerve Kapasiteyi sekiz kez veya daha fazla aşması halinde, ilgili Ayda girdiği veya çektiği, Günlük azami Doğal Gaz Miktarı ile o noktadaki Rezerve Kapasite Miktarı arasındaki fark kadar kapasiteyi, o noktadaki Atıl Kapasiteyle sınırlı olmak üzere, STS başından itibaren STS sonuna kadar almak ve bunun için 2.1.4 bendine göre ödeme yapmakla yükümlü olacaktır. Taşıtan için belirlenmiş olan Rezerve Kapasite buna göre revize edilecek ve kapasite tescil belgesi de bu doğrultuda tekrar düzenlenecektir. Bu uygulama, Taşıtana eski Rezerve Kapasitesi doğrultusunda uygulanmış olan Kapasite Aşım Bedelleri ile ilgili bir hak talebi doğurmayacaktır. **Rezerve kapasiteyi arttırma yükümlülüğü yer altı depolama giriş ve çıkış noktalarında (enjeksiyon ve geri üretim) uygulanmayacaktır.**

Sevkiyat Kontrolü ve Sistem Dengeleme

Konu : Sevkiyat Kontrolü ve Sistem Dengeleme

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 3 / Madde 7

Önerinin Amacı :

İthalat Giriş noktasında bir Taşıtanın uygun kalitede doğal gazı temin etmesine karşın Taşıyıcı'nın bu gazı sistemden alamama durumunda bu ithalatçıdan Transfer noktasında gaz alan Taşıtanların bu durumdan etkilenmesi halinde bu etkiyi giderecek bir madde bulunmamaktadır. Transfer noktalarındaki mevcut tahsisat prosedürüne göre eğer ithalat noktasında eksik gaz girmişse ve bu miktar transfer noktasında gaz devralan Taşıtanların programları toplamından az ise bu durumda gazı devralan Taşıtanlar da bu durumdan olumsuz etkilenebilirler. Bununla birlikte, Yer Altı Depolama Tesislerinin de bu uygulama kapsamında değerlendirilmesi önerilmektedir. Yer altı Doğal Gaz Deposu Giriş ve Çıkış Noktalarının kontrolü bu noktayı kullanan Taşıtan'da değil, Depo Operatörü ve Taşıyıcı'dadır. Bu nedenle Taşıtan'ın programı dışında gerçekleşen Yer altı Depo Giriş ve Çıkış miktarları nedeniyle oluşan Dengesizliğin sorumluluğu da Taşıtan'a ait olmamalı ve bu nedenle oluşan tolerans dışı miktarları tolerans içi sayılmalıdır.

Eksik Gaz Girişi			
	Program		Program
İthalat Giriş noktası (Taşıtan A)	100	Transfer Noktası (Taşıtan B)	90
		Serbest Tüketici Çıkışı	10
	Tahsisat		Tahsisat
İthalat Giriş noktası (Taşıtan A)	60	Transfer Noktası (Taşıtan B)	60
		Serbest Tüketici Çıkışı	10
Dengesizlik			
(Taşıtan A)	-10	(Taşıtan B)	-30
Tolerans İçi Değerlendirilen Miktar	40		0
Önerilen			
(Taşıtan A)	-10	(Taşıtan B)	-30
Eksik Gaz Miktarları Oranında	10		30

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

Sevkiyat Kontrolü ve Sistem Dengeleme

Önerilen Metin :

❑ ŞİD Madde 3.7

Doğal Gazın ithal edildiği Giriş Noktalarında **ve Yer altı Doğal Gaz Depolama Giriş Noktalarında** (LNG Terminalleri Hariç) bu noktadaki toplam Son Tahsisat miktarının toplam TMB'den fazla olduğu durumda; pozitif dengesizliğe sahip bir Taşıtanın Son Tahsisat miktarı TMB'sinden fazla ve bu Taşıtanaya uygulanacak Tolerans Dışı Miktar oluşmuş ise; aşağıdaki formüle göre belirlenen Miktar veya Tolerans Dışı Miktar değeri (hangisi daha düşük ise) TDM'den düşülecek ve düşülen Miktar Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

$$D= A*(B/C)$$

A: Giriş Noktasındaki toplam Son Tahsisat miktarı ile toplam TMB arasındaki fark

B: Bu Taşıtanın Son Tahsisat miktarı ile TMB'si arasındaki fark

C: Son Tahsisat miktarı TMB'sinden fazla olan tüm Taşıtanların Son Tahsisat toplamları ile TMB toplamları arasındaki fark

D: Tolerans Dışı Miktardan Tolerans İçi Miktara aktarılacak Miktar

Yeraltı Doğal Gaz Depolama Çıkış Noktalarında, bu noktadaki toplam Son Tahsisat miktarının toplam TMB'den az olduğu durumda; pozitif dengesizliğe sahip bir Taşıtanın Son Tahsisat miktarı TMB'sinden az ve bu Taşıtanaya uygulanacak Tolerans Dışı Miktar oluşmuş ise; aşağıdaki formüle göre belirlenen Miktar veya Tolerans Dışı Miktar değeri (hangisi daha düşük ise) TDM'den düşülecek ve düşülen Miktar Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

$$D= A*(B/C)$$

A: Giriş Noktasındaki toplam Son Tahsisat miktarı ile toplam TMB arasındaki fark

B: Bu Taşıtanın Son Tahsisat miktarı ile TMB'si arasındaki fark

C: Son Tahsisat miktarı TMB'sinden fazla olan tüm Taşıtanların Son Tahsisat toplamları ile TMB toplamları arasındaki fark

D: Tolerans Dışı Miktardan Tolerans İçi Miktara aktarılacak Miktar

Doğal Gazın ithal edildiği Giriş Noktalarında ve Yer altı Doğal Gaz Depolama Giriş Noktalarında (LNG Terminalleri Hariç) bu noktadaki toplam Son Tahsisat miktarının toplam TMB'den az olduğu durumda; negatif dengesizliğe sahip bir Taşıtanın Son Tahsisat miktarı TMB'sinden az ve bu Taşıtanaya uygulanacak Tolerans Dışı Miktar oluşmuş ve bu noktada uygun kalitede ve basınçta teslimat yapılmış ise; aşağıdaki formüle göre belirlenen Miktar veya Tolerans Dışı Miktar değeri (hangisi daha düşük ise) TDM'den düşülecek ve düşülen Miktar Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

...

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

Sevkiyat Kontrolü ve Sistem Dengeleme

Önerilen Metin :

☐ ŞİD Madde 3.7 Devamı

$$D= A*(B/C)$$

A: Giriş Noktasındaki toplam Son Tahsisat miktarı ile toplam TMB arasındaki fark

B: Bu Taşıtanın Son Tahsisat miktarı ile TMB'si arasındaki fark

C: Son Tahsisat miktarı TMB'sinden az olan tüm Taşıtanların Son Tahsisat toplamları ile TMB toplamları arasındaki fark

D: Tolerans Dışı Miktardan Tolerans İçi Miktara aktarılacak Miktar

Yer altı Doğal Gaz Depolama Çıkış Noktalarında, bu noktadaki toplam Son Tahsisat miktarının toplam TMB'den fazla olduğu durumda; negatif dengesizliğe sahip bir Taşıtanın Son Tahsisat miktarı TMB'sinden fazla ve bu Taşıtanın uygulanacak Tolerans Dışı Miktar oluşmuş ise; aşağıdaki formüle göre belirlenen Miktar veya Tolerans Dışı Miktar değeri (hangisi daha düşük ise) TDM'den düşülecek ve düşülen Miktar Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

$$D= A*(B/C)$$

A: Giriş Noktasındaki toplam Son Tahsisat miktarı ile toplam TMB arasındaki fark

B: Bu Taşıtanın Son Tahsisat miktarı ile TMB'si arasındaki fark

C: Son Tahsisat miktarı TMB'sinden az olan tüm Taşıtanların Son Tahsisat toplamları ile TMB toplamları arasındaki fark

D: Tolerans Dışı Miktardan Tolerans İçi Miktara aktarılacak Miktar

Yer Altı Deposunda enjeksiyon programı yapan Taşıtanlar için, Temel Kullanım Usul ve Esaslarında belirtilen Doğal Gazın Teslim ve Kabul Noktasındaki talep edilen basınç değerinin altında teslim edildiği durumlarda, Taşıyıcıdan kaynaklı enjeksiyon yapılamayan gaz miktarı onaylanan son program göz önünde bulundurularak Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

Doğal Gazın ithal edildiği Giriş Noktalarından program yapan ve Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecek miktarı (D) belirlenen Taşıtan'dan Transfer noktasında gaz devir alan Taşıtanlar, bu durumdan dolayı transfer noktasında devraldıkları gaz miktarında azalma var ise; o Taşıtanlar için tedarikçisi için belirlenen Tolerans İçi Miktar eksik gaz miktarları oranında paylaşılır.

Gazı devralan Taşıtanlar için Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilen bu kısım yukarıdaki paragraftaki hesaplama yöntemiyle gazı devreden Taşıtan için hesaplanan Tolerans İçi değerden düşülecektir.

TMDB Gerektiren Durumlar

Konu : Taşıma Miktarı Bildirimi ve Programı

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 7 / Madde 4 / Bend 1

Önerinin Amacı :

Taşıtanların müdahale edemediği ve program miktarında değişiklik yapılması gereken durumlara mutlaka Giriş Noktalarında Bakım ve Eksik Gaz Girişi durumları eklenmelidir. Taşıtanlar, siyasi veya başka sebeplerden ötürü Malkoçlar giriş noktasında sıklıkla eksik gaz girişini tecrübe etmiş ve bu durumlarda mutlaka TMDB ihtiyacı duydukları gözlemlenmiştir.

Önerilen Metin :

ŞİD Madde 7.4.1

Taşıtan,

-Mücbir Sebep,

-Mücbir Sebepden kaynaklı olarak bir Giriş Noktasında yeterince Doğal Gaz teslim edememesi,

- Operasyonel Akış veya Talimatı alması

-Son Kullanıcı Tesislerinde beklenmedik bir arıza oluşması

-Son Kullanıcı Tesislerinin o Gün ilk kez işletmeye alınması planlanmasına karşın işletme güçlükleri nedeniyle bunun yapılamaması

- Sanal noktada ticaret yaptığı bir başka Taşıtanın 7.2.1 maddesi veya 7.4.7 maddeleri çerçevesinde TMDB yapması,

- Giriş noktalarında planlı veya plansız bakım yapılması,

- Bu noktalardan DCQ veya altında talep yapılmasına rağmen üst akış operatörü tarafından eksik onay verilmesi,

durumlarda ilgili noktalar ve miktarlarla sınırlı kalmak kaydıyla G-1 için 7.2.1 bendinde detaylanan prosedürün dışına çıkma ve TMDB yapma hakkına sahip olur. Taşıtan'ın bu koşulları belgelendirmesi esastır.

Ölçüm Hatası Tesbiti Sonrası Tahsisat

Konu : Fiziki Noktalarda Tahsisat / Ölçüm Hatası Durumu

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 9 / Madde 2 / Bend 4 / Alt Bend 2

Önerinin Amacı :

Dağıtım şirketlerinden kaynaklanan ölçüm hataları ve tahsisatların hatalı olarak EBT'ye girişlerinin sorumluluğu Taşıtan şirketlerde olmaması gerekmektedir. Söz konusu hatalardan oluşan ek maliyetler Taşıtan'lara yansıtılmasının doğru olmadığı görülmektedir. Hatalı tahsisatların düzeltilmesi halinde; tahsisatların değişmesinden dolayı, Taşıyıcı tarafından Taşıtan'a yansıtılması gereken veya yansıtılmaması gerektiği hâlde yansıtılmış olan Düzenleme Ücreti ve Kapasite Aşım Cezalarının adil bir şekilde Taşıyıcı tarafından ödenmesi veya Taşıyıcı'ya olan borçtan mahsup edilmesi amaçlanmıştır.

Önerilen Metin :

☐ ŞİD Madde 9.2.4.2

b. Taşıyıcı'dan kaynaklananlar hariç olmak üzere, hatalı ölçümün yapıldığı Gün'de hatalı ölçüm nedeniyle Taşıtan'a Düzenleme Ücretleri/Kapasite Aşım Cezaları uygulandığı ve/veya Taşıtan'ın TİM'lerinin hatalı ölçüm nedeniyle tolerans dışına alındığı tespit edilirse **Taşıtan, tarafından Taşıyıcıya ödenen bu bedeller Taşıtan'ın yeni fatura döneminde fatura edilen borcundan mahsup edilir. Taşıyıcı'dan ödenen bu bedellerle ilgili herhangi bir alacak talebinde bulunamaz.**

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

EBT Veri Yayınlanması

Konu : EBT Veri Yayınlanması

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 1 0 / Madde 4 / Bend 2

Önerinin Amacı :

Gelişmiş piyasalardaki tüm Taşıyıcılar giriş miktarlarını şeffaf şekilde kullandıkları platformlarda yayınlamaktadırlar. Devreye alınması planlanan dengeleme gazı piyasasında doğru planlama yapabilmek için Taşıtanların Türkiye Giriş Miktarlarının bilgileri dahilinde olması gerektiğini düşünüyoruz.

Önerilen Metin :

ŞİD Madde 10.4.2

Taşıyıcı, Giriş Noktaları ve Ana Çıkış Noktalarına ilişkin aşağıdaki bilgileri Gün içinde makul zaman dilimlerinde ve G+1 saat 15:00'e kadar EBT üzerinden Taşıtanlara duyuracaktır.

Gün İçinde:

- Anlık Akış Miktarı
- Anlık Üst Isıl Değer
- Anlık Teslim Basıncı

Gün Sonunda:

- Günlük Toplam Miktar
- Günlük Ortalama Üst Isıl Değeri (Akış Ağırlıklı)
- Günlük Ortalama Teslim Basıncı (Akış Ağırlıklı)

Bütün giriş ve çıkış noktalarında Taşıtanların program ve tahsisat değerleri şeffaf bir şekilde yayınlanır

Mücbir Sebep Sayılacak Haller

Konu : Mücbir Sebep Sayılacak Haller

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Bölüm 19 / Madde 2 / Bend 2

Önerinin Amacı :

İlgili Madde uyarınca; mücbir sebep ŞİD ve ilgili STS kapsamındaki yükümlülüklerin tamamını veya herhangi birisini yerine getirmesini imkansız kılan veya gecikmesine neden olan, herhangi bir olayı veya olaylar dizisini ifade eder. Bu kapsamda ilgili maddeye ulusal veya bölgesel meydana gelecek elektrik kesintisinin de mücbir sebep kapsamına girmesini talep etmekteyiz. Ayrıca, uluslararası mecralarda meydana gelebilecek herhangi bir anlaşmazlıktan kaynaklı gaz akışındaki kesinti/ kısıntının da mücbir sebep olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Önerilen Metin :

☐ ŞİD Madde 19.2.2

19.2.2 19.2.1 bendinde öngörülen koşullara tabi olmak kaydı ile aşağıdaki hallerle sınırlı kalmaksızın Mücbir Sebep,

- deprem, sel, yıldırım, toprak kayması gibi tabii afetler ve salgın hastalıklar,

- **Ulusal veya bölgesel uzun süreli elektrik kesintileri,**

- savaş ve terörist eylemler,

- herhangi bir askeri merciin veya sivil hareket veya önlemleri,

- herhangi bir yasal ve idari karar ve düzenlemeler,

- yangın, patlama, sabotaj,

- arkeolojik bulgu,

- İletim Şebekesinin herhangi bir kısmını veya kısımlarını veya boru hattı güzergahındaki herhangi bir alanı veya alanları genel anlamda etkileyebilecek yapısal değişiklik veya gelişmeler

- **Uluslararası mecralarda meydana gelebilecek herhangi bir anlaşmazlıktan kaynaklı gaz akışındaki kesinti-kısıntı durumlarını içerecektir.**

LNG Terminalleri Kaynama Gazı

Konu : Kaynama Gazı

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Yeni Madde ve Tanım

Önerinin Amacı :

Ulusal iletim şebekesi ile bağlantılı bir sistem oluşturan LNG Terminallerinin işletme güvenliğini sağlayabilmek için özellikle gemi boşaltımı ve/veya teknik zorunluluklar nedeniyle ortaya çıkan ve mecburen iletim şebekesine sevk edilen kaynama gazının oluşturduğu pozitif dengesizlik durumlarında, herhangi bir dengesizlik ücreti tatbik edilmeyip, iletim şebekesine zorunlu sevk edilmiş olan söz konusu miktarın makul bir sürede değerlendirilmesine imkan sağlamak için ŞİD'de düzenleme yapılması gerektiğini talep etmekteyiz. Tamamen teknik zorunluluklardan kaynaklanan sebeplerle oluşacak dengesizlikler için, ŞİD'de kaynama gazı giriş ve çıkış noktalarının tanımlanarak özellikle LNG Terminalleri ile ilgili düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir.

Önerilen Metin :

ŞİD Yeni Tanım

“Kaynama Gazı Çıkış Noktası” : Bir LNG terminali giriş noktasında, gemi boşaltımı ve/veya diğer teknik gereklilikler nedeniyle oluşan kaynama gazının sahibi taşıtanın, bu gazı ileride geri almak üzere sisteme bıraktığı sanal bir noktayı ifade eder.

“Kaynama Gazı Giriş Noktası” : Bir LNG terminali giriş noktasında, gemi boşaltımı veya diğer teknik gereklilikler nedeniyle oluşan ve sisteme bıraktığı kaynama gazının, bu gazın sahibi taşıtan tarafından taşıyıcıdan geri alındığı sanal bir noktayı ifade eder.

LNG Terminalleri Kaynama Gazı

Konu : Kaynama Gazı

Değişiklik Öngörülen Bölüm/Madde/Bend/Alt Bend : Yeni Madde ve Tanım

Önerilen Metin :

☐ ŞİD Yeni Madde

“LNG terminallerinde gemi boşaltımı ertesinde oluşacak kaynama gazını taşıyıcıya ödünç bırakmak isteyen taşıtan, ödünç bırakacağı kaynama gazının miktarını kısım 2 bölüm 7’de yer alan hükümler çerçevesinde K.G.Ç.N’da TMB bildirmek suretiyle taşıyıcıya iletacaktır.

Gün boyunca LNG terminalinden kaynama gazının sahibi taşıtan tarafından sisteme girilen kaynama gazı miktarından bu LNG terminali giriş noktasında diğer taşıtanlara Transfer Çıkış ve Ulusal Dengeleme Çıkış Noktalarında devrettiği miktarlar düşülerek TMB yapılır.

Taşıyıcıya ödünç bıraktığı kaynama gazını sistemden geri çekmek isteyen taşıtan, geri çekeceği kaynama gazının miktarını kısım 2 bölüm 7’de yer alan hükümler çerçevesinde K.G.G.N’da bildirilen TMB miktarına eşit olacaktır.

Kaynama gazını taşıyıcıya ödünç veren taşıtan, kaynama gazının sisteme girmesinin tamamlandığı günü müteakip 10 gün içerisinde bu kaynama gazını çekmekle yükümlüdür. Kaynama gazının sisteme girişini müteakip 10 gün boyunca K.G.G.N da yapılan TMBlerin toplamı, kaynama gazının sisteme girdiği günde K.G.Ç.N da tahsis edilen miktardan fazla olamaz. K.G.Ç.N da TMB yapılarak sisteme bırakılan miktara ilişkin o gün için pozitif dengesizlikten doğan bedeller ile K.G.G.N da TMB yapılarak sistemden alınan miktarlara ilişkin ilgili günlere ait negatif dengesizlikten doğan TDM ler TİM sayılacaktır.

Gemi gelişlerinin ay sonuna denk gelmesi ve sisteme bırakılan kaynama gazının 10 gün içerisinde sistemden alınamadığı durumlarda gemi gelişine ilişkin ilgili evraklar taşıyıcıya beyan edilerek, gemi geliş tarihinden 10 gün önce K.G.G.N dan TMB yapılmak suretiyle sistemden gaz alımı programlanır ve gemi geliş tarihinde K.G.Ç.N’da TMB yapmak suretiyle programlanarak alınan kaynama gazı miktarı sisteme bırakılır.

Her bir Taşıtan ve her bir Terminal için durum birbirinden bağımsız olarak ayrı ayrı olarak değerlendirilir.

Diğer Öneri Verilen Konular

- Gaz yılı öncesinde Atıl Kapasite için yapılacak bir yıllık rezervasyon taleplerinin Bölüm F (Rezerve Kapasite olarak) şartlarına göre değerlendirilmesi.
- Taşıtanın lisansında belirtilen hususların aksine hareket etmesi sebebiyle gaz girişinin ve/veya çıkışının kısıtlanması sonucunda, başka bir Taşıtana Doğal Gaz tesliminde kesinti veya azaltmaya gitmesi durumunda buna neden olan Taşıtan Sistem Dengelemesine Katılım Bedeline ilaveten bundan etkilenen Taşıtana ödenmek üzere, Taşıyıcıya Kesinti Dengeleme Bedelini de ödemekle mükellef olması.
- Giriş ve Çıkış noktalarının Taşıma Miktarı Bildirimlerinin (TMB) Maksimum Ayarlanabilir Kapasiteyi aşmaması
- Taşıtanların günlük dengesizliklerini gidermek amacı ile yaptıkları Gün Sonu Ticaretlerine ay içinde zaman sınırlandırılması getirilmemesi ve ilgili durumun her ayın son günü + 6 saat 12:00'ye kadar kendi aralarında gün sonu ticareti yapılabilmesi olarak revize edilmesi.
- Kapasite Aşım Ücretlerinin belirlenmesinde kullanılan katsayıların
- Bir ithalat Çoklu Giriş Noktasında (LNG Terminalleri Hariç) doğal gaz tedarik eden her bir taşıtanın günlük Tahsisat miktarının virgülden sonra sıfır (0) hane olacak şekilde yuvarlanması.

Kış Dönemi	1,25	
Ara Dönem	1,10	olarak revize
Yaz Dönemi	1,05	

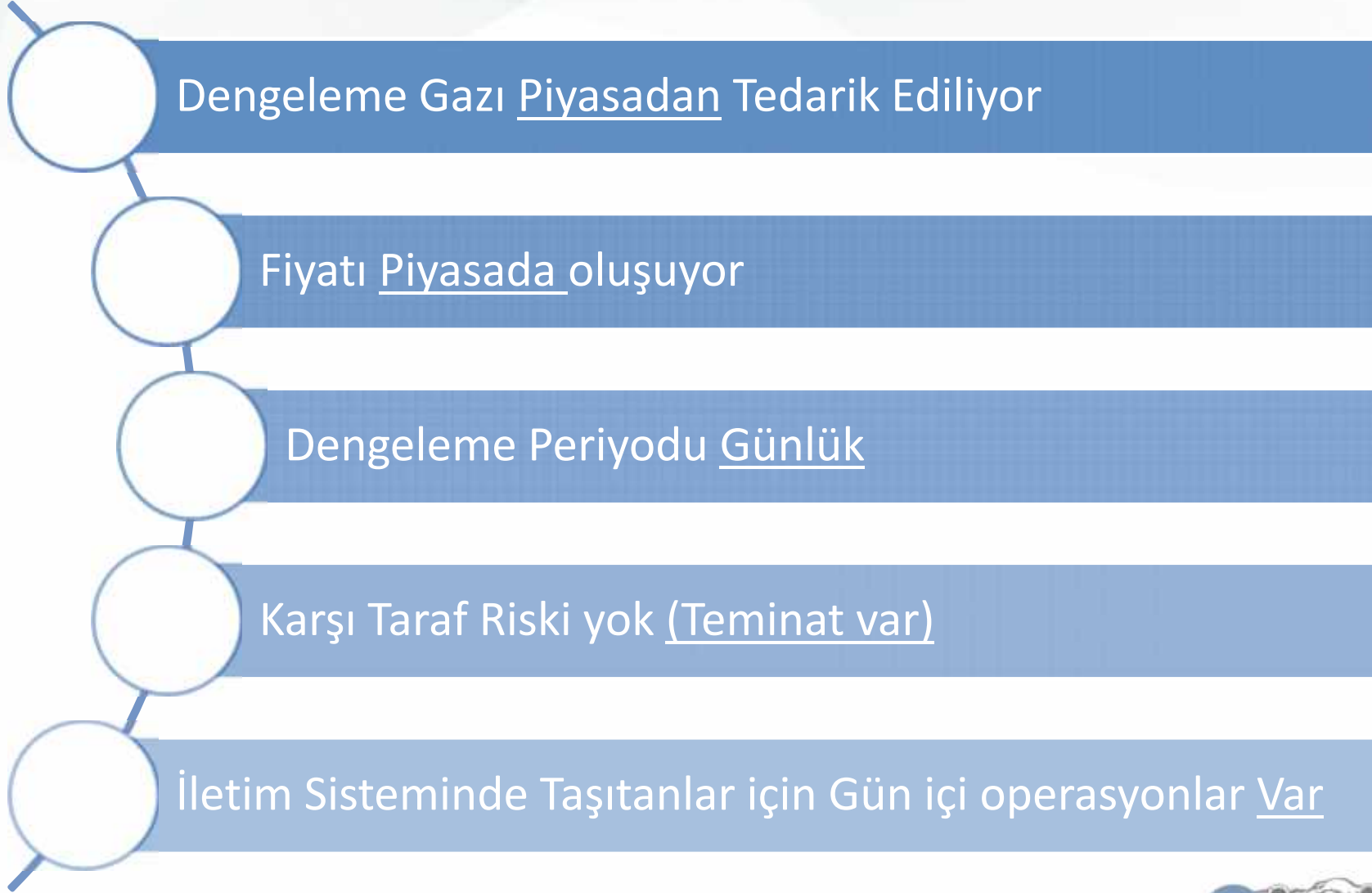
DENGELEME GAZI PİYASASI

Dengeleme Gazı Piyasası Mevcut Durum

- 1. Tek Dengeleme Gazı Tedarikçisi
- 2. Fiyatı Tek Taşıtan Belirliyor
- 3. Dengeleme Periyodu Aylık
- 4. Karşı Taraf Riski var (Teminat Yok)
- 5. İletim Sisteminde Taşıtanlar için Gün içi operasyonlar yok

Dengeleme Gazı Piyasası İdeal Durum

Dengeleme Gazı Piyasası'nın Faydaları

Dengeleme Gazı Piyasası'nın Faydaları

POTANSİYEL RİSK	DURUM
<ul style="list-style-type: none">• Sistem dengesinin zarar görmesi	<ul style="list-style-type: none">• Fiyatın belirlenme metodu değiştiği için sisteme ek bir yük gelmeyecek, iyi planlama ile fayda sağlanacaktır
<ul style="list-style-type: none">• Dengesizlik fiyatlarının yüksek oluşması	<ul style="list-style-type: none">• Fiyat piyasada oluşacağı için böyle bir durumun sadece 365 günde 30 gün gibi kısa bir süre oluşma ihtimali var. Bu süreler dışında özel sektör her zaman daha kırılabilir durumdadır.
<ul style="list-style-type: none">• Özel sektörün gazını dengeleme piyasası için saklama ihtimali	<ul style="list-style-type: none">• Asgari yazlık alım miktarı, Take or Pay gibi kısıtlar nedeniyle mümkün görünmemektedir.
<ul style="list-style-type: none">• Arz/talep dengesizliğinden dolayı dengeleme gazı piyasasının sisteme bir fayda sağlayamaması	<ul style="list-style-type: none">• Sistemde arz talep dengesi sadece pik dönemde günlük talep dolayısıyla bozulmaktadır. Kalan dönemde böyle bir sorun zaten bulunmamaktadır
<ul style="list-style-type: none">• Kesinti kısıntı yönetimine fayda sağlamaması	<ul style="list-style-type: none">• Kesinti kısıntı yönetimim piyasa tabanlı olacağı için bu kesintinin karşılığını alan bazı tüketici ya da tedarikçilerin gönüllü olması beklenebilir.
<ul style="list-style-type: none">• Doğru ve zamanında günlük data akması nedeniyle sorunlar yaşanması	<ul style="list-style-type: none">• Fiyat oluşumunu bozmayacak, hataların küçük ve yönetilebilir olmasını sağlayacak düzenlemeler, ödüller ve yaptırımlar sorunu çözebilir.

2nd International Shippers Forum
26-27 Ekim 2015 Bilkent Otel - Ankara

Dengeleme Gazı Piyasası Aşamaları

Yapılanlar:

- 2013'te ilk taslak versiyon yayınlandı
- 2014'te özel sektör simülasyonu (PETFORM) gerçekleştirildi
- Dengeleme Modülü – EBT entegrasyonu gerçekleştirildi
- Mayıs 2015'de EPDK nezdinde yazılımın simülasyonu yapıldı

Yapılması Gerekenler:

- DGP Mevzuatının güncellenmesi gerekmektedir.
- DGP Yazılımının güncellenmesi
- Doğru ve Zamanında veri akışının hukuki garanti altına alınması

Yapılması Fayda Sağlayacaklar:

- Tarifelere dengeleme maliyetlerinin ilgililere yansıtılması
- Dağıtım Şirketi Doğal Gaz Alım Usul ve Esasları
- Doğal Gaz Piyasası'nın EPIAŞ'a eklemlenmesi, Gün Öncesi Piyasası kurulması

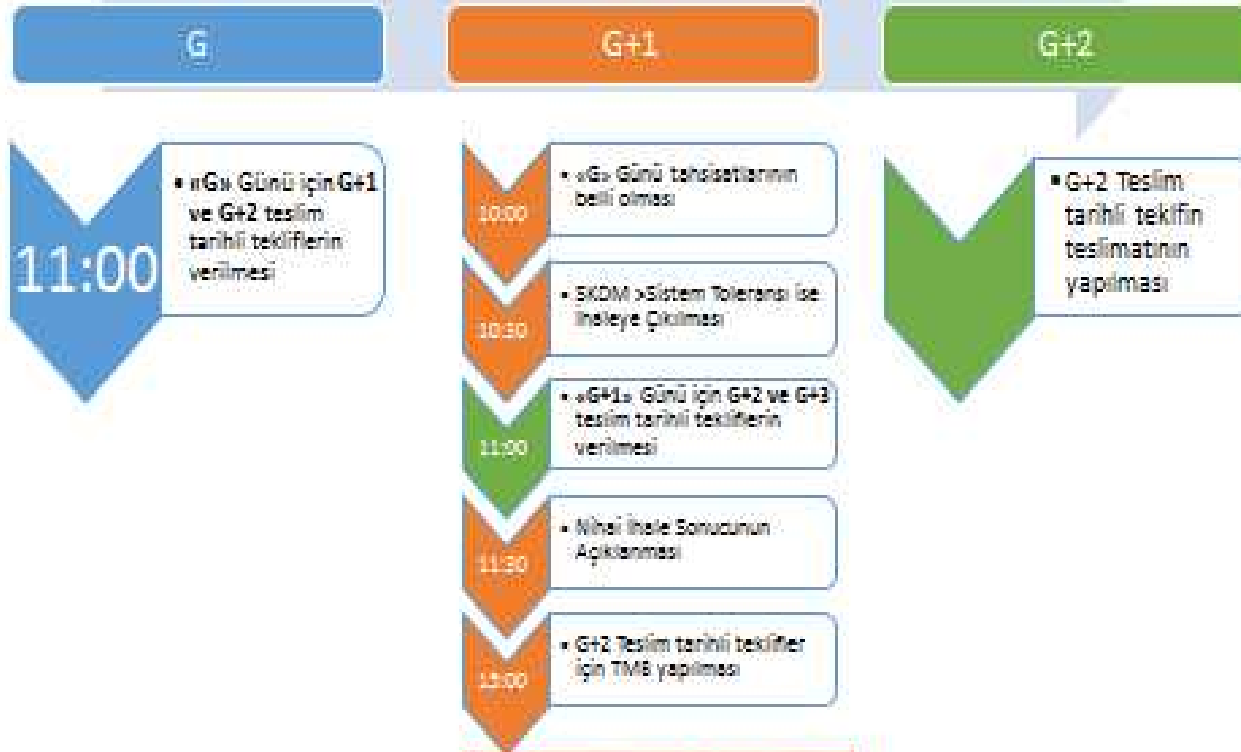

Mevzuat Değişikliği Önerileri Önemli Başlıklar

- Süreç
- Sistem Toleransı / Fiyat Yöntemi
- Fiyat Tavanı
- Talimat Yerine Getirme Yükümlülükleri
- Taşıtan Toleransı / Dengesizlik Bedelleri
- Ölçüm Verileri
- Teminat
- Dengeleme Gazı Anlaşması
- Dahili Kullanım Gazı

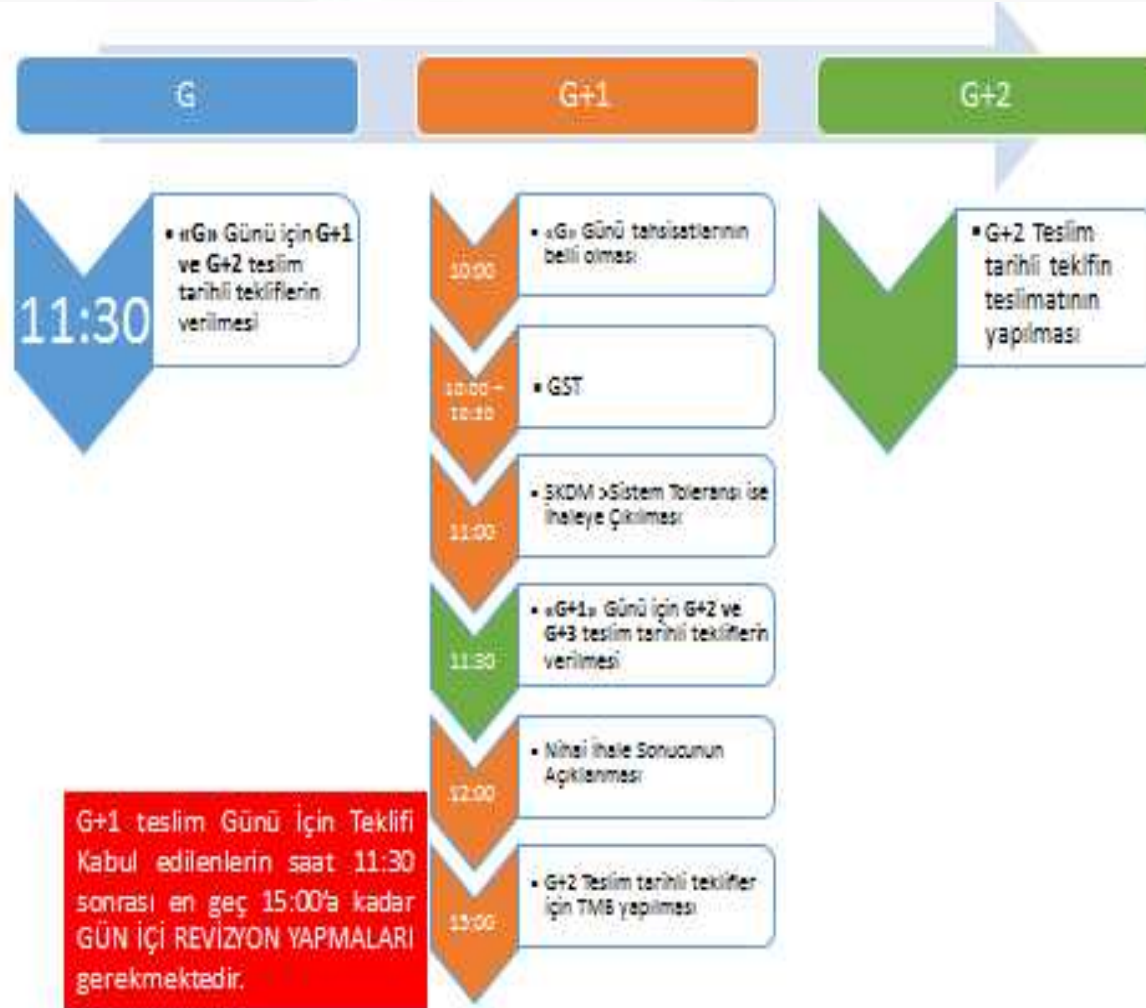
Süreç

**Mevcut
Durum**

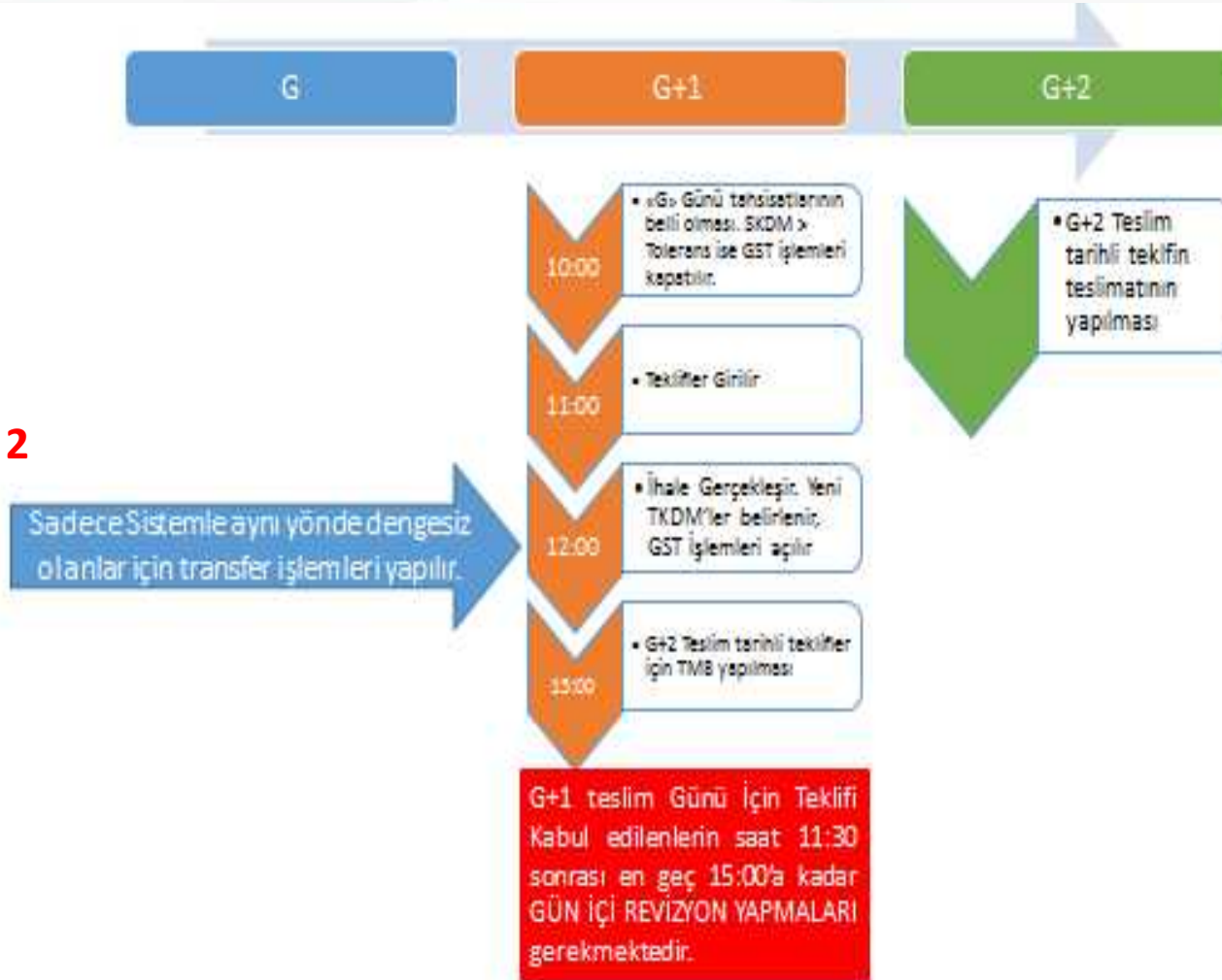
G+1 teslim Günü için Teklifi Kabul edilenlerin saat 11:30 sonrası en geç 15:00'a kadar GÜN İÇİ REVİZYON YAPMALARİ gerekmektedir.

Süreç

Süreç

Öneri - 2

Süreç

Mevcut Durum :

- Dökümanda UDN'den de tekliflerin verilebileceği belirtilmesine rağmen mevcut yazılımda UDN'den teklifler oluşturulamamaktadır.
- Mevcut durumda dengeleme işlemlerinin sağlıklı işleyebilmesi için «Gün İçi» revizyon süreçlerinin sistemde sıklıkla işletilmesi gerekmektedir.

Öneri:

- Dengeleme piyasasının sağlıklı işleyebilmesi için Gün İçi yapılabilecek tüm işlemler dökümanda yer almalıdır.
- Depo işlemleri ile ilgili saat sınırları KUE ile uygun hale getirilmeli, depodan çekilen gazın da gün içinde başka Taşıtanlara devredilmesinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Sistemin ana aktörlerinden olan ve aslında son tüketiciye ulaşan kısım olan Toptan Satıcıların sanal noktalarda gün öncesi ve/veya gün içinde dengeleme amacıyla yapacakları işlemlerin önü açılmalıdır.

Sistem Toleransı / Fiyat Yöntemi

Mevcut Durum:

- Sistem toleransının piyasanın gelişimine katkıda bulunmak için sıfır olarak açıklanabileceği belirtilmekle beraber tolerans miktarına bir üst veya alt sınır bulunmamaktadır.

Olası Problemler:

- Yüksek tolerans serbest piyasa oluşumuna ve fiyat oluşumuna engel olabilir
 - Fiyat oluşmadığı durumda dengesizlikler giderek derinleşebilir
 - Sistem toleransının yüksek belirlenmesi özellikle kış aylarında line pack'in yönetimi konusunda problemler ortaya çıkarabilir
- Düşük tolerans belirlenmesi sistemde hergün fiyat oluşumuna sebep olabilir ve sistemin yönetimini zorlaştırabilir.

Öneri:

Tolerans miktarları Kurul onayı olmadan değiştirilememesini ve bir üst ve /veya alt sınır belirlenmesini önermekteyiz.

Bu sınırların Avrupa piyasaları örnek alınarak belirlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

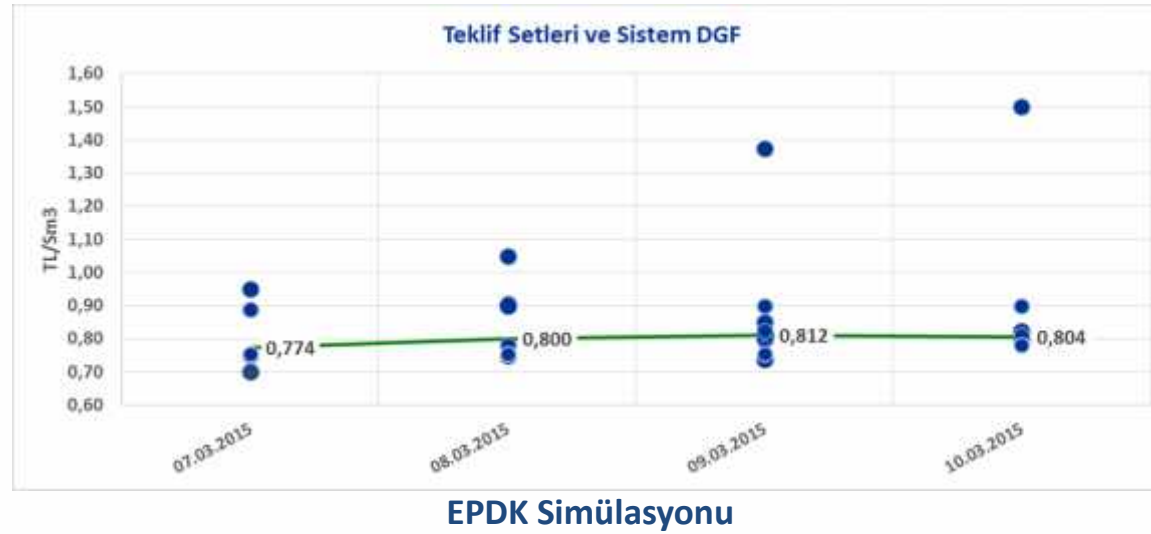
Fiyat Tavanı

Mevcut Durum:

- Fiyat Tavanı EPDK tarafından belirlenir.

Olası Problemler:

- Fiyat tavanının yeni gaz tedarikine elverişli olmaması sistemin ihtiyacı olan miktarın ülkeye girişine olanak sağlamayabilir.

Öneri:

- Sistemde bu sınırlar mevcut piyasa koşulları göz önünde bulundurularak iletim şebekesine doğal gaz girişini teşvik edecek ve piyasaya zarar vermeyecek şekilde belirlenmelidir.

Kabul Edilen Teklifi Yerine Getirme Yükümlülüğü

Mevcut Durum:

- Teklifini yerine getiremeyen Taşıtan, teklifin teslimat gününden bir gün sonra fiyat oluşursa, oluşan ortalama fiyattan dengesizliğini giderebilmektedir.

Olası Problemler:

- Teklif miktarının belli bir orandan fazlasının yerine getirilmemesi; dengesizliğe sebep olan Taşıtan'ın dengesizliğinin artmasına,
- Doğru fiyatın oluşmamasına ve/veya fiyata yön verilmesine,
- Yerine getirilebilecek tekliflerin engellenmesine sebep olabilir.

Öneri:

Tekliflerinin sorumluluğunu yerine getiremeyen Taşıtan'ların sonraki günlerde verdiği tekliflerin ihale için dikkate alınmaması/son olarak dikkate alınması gibi yöntemlerle birlikte teklifin yerine getirilemeyen kısmı için Taşıtan'dan bir bedel alınması önerilmektedir.

Marjinal fiyat uygulanması durumunda bu tür yaptırımlara gereklilik azalacaktır.

Taşıtan Toleransı / Dengesizlik Bedelleri

Mevcut Durum:

- Dengesizlik Bedelleri mevzuatta sistem dengesizliğine ters yönlü Taşıtanlar ile ilgili ufak bir revizyon haricinde aynı şekilde yer almaktadır

Olası Problemler:

- Dengesizliği sistem ile ters yönde olan Taşıtanlar (Helper) aslında sisteme yardımcı oldukları halde yüksek bedeller ödemek zorunda kalabilirler.
- Dengesizliğe sebep olanlar (Causer) için geçerli bedellerin mevzuatta kalması iyi planlamaya, dolayısıyla dengenin korunmasına yardımcı olabilir ancak bu bedellerin yüksek olarak belirlenmesi Taşıtanların çift cezaya maruz kalmasına sebep olabilir.
- Dengesizlik cezaları , Dengeleme Gazı Piyasasına konu edilen tekliflerin yerine getirilmesini teşvik edebilir. Ancak yüksek Taşıtan toleransları bu durumun suistimal edilmesine sebep olabilir.

Öneri:

Günlük sistem dengesinin ters yönünde günlük dengesizliğe sahip olan Taşıtan'lara dengesizlik bedeli uygulanmamasını önermekteyiz.

Marjinal fiyat uygulaması dengesizlik ile ilgili cezalara geresinimi ortadan kaldırabilir.

Ölçüm Verileri

Mevcut Durum:

- Ölçüm verilerinin doğru zamanda doğru şekilde iletilme sorumluluğu mevcut mevzuatlarda açıkça ifade edilmemektedir.
- Ölçüm hatası olduğunda tespit edilen değişim miktarı tespit gününe eklenmektedir.

Olası Problemler:

- Ölçüm hatalarından dolayı dengesizliği yaratan Taşıtan'ın ilgili günde doğru bedeli ödememesine
- Değişim miktarının tespit edildiği güne eklenmesi yalnızca o Taşıtanın değil dengeleme piyasasındaki tüm Taşıtanların ek maliyetlere katlanmalarına, sistemde fiyat oluşmayacak bir günde fiyat oluşmasına sebep olabilir.

Öneri:

- Ölçüm hatası farkı, doğru bedellerin hesaplanması ve doğru fiyatın oluşması için ölçüm hatasının yapıldığı ya da tespit yapılan günden bir sonraki güne eklenebilir
- Ölçüm hatasının ve/veya zamanında iletilmemesinin sorumluluğunun STS, TAHİS ve TEHİS'lerde ya da mevzuatta netleştirilmesi gerekmektedir.
- Ölçüm hatasını yapan tarafa, yapılacak revizyonlar nedeniyle Dengeleme Piyasası kapasamında ortaya çıkan bedellerin yansıtılabileceğini düşünmekteyiz.

Teminat

Mevcut Durum:

- Teminat tutarı hesaplanırken kapasite miktarı ve önceki üç aylık dengesizlik miktarının giriş miktarına oranı dikkate alınmaktadır.
- Dengeleme Piyasası olmasa da Botaş İletim Taşıtanların yaratabileceği riskleri kapsayan bir teminat almamaktadır.
- Elektrik piyasasında bu durum öngörülerek bir teminat mekanizması kurulmuştur.

Olası Problemler:

- Teminat tutarı; Taşıtan'ın mevcut ve yaratması muhtemel dengesizlik riskinin tamamını kapsamamaktadır.
- Elektrik piyasasında 2012 yılında oluşan şirketlerin iflası sonrası sisteme, oyunculara ve dolayısıyla kullanıcılara yük getiren haksız bedeller gibi bir durumun doğal gaz piyasasında da oluşma riski bulunmaktadır.

Öneri:

- Teminat tutarının, ilgili Taşıtan tarafından oluşmuş ve oluşabilecek tüm riskini kapsamaması gerekmektedir.

Teminat

Öneriler:

Muhtemel Müşteri Çekişi Karşılığı:

(k x Toplam (Taşıtan Ana Çıkış Noktası Kapasitesi) x Satış Fiyat Tavanı

Sanal Çıkış Karşılığı:

+ Net UDN Çıkış TMB miktarı x Satış Fiyat Tavanı

Depo'ya Enjeksiyon Miktar Karşılığı:

+ Depo Çıkış TMB miktarı x Satış Fiyat Tavanı

Geçmiş Günlerden Dengeleme Gazı İşlemlerinden Oluşan Borç:

+ Dengeleme Gazı İşlemlerinin Net Borcu)

Vergiler (DGF:ÖTV Dahil) :

x (1+KDV Oranı)

Veya

Taşıtan'nın Dengeleme Gazı işlemlerinden doğan net borcu veya piyasanın oluşmadığı durumda TKDM*DGSF (Tavan) miktarı teminat tutarını geçerse 5 işgünü içerisinde teminat miktarını günceller. Teminat Tutarını 5 işgünü içerisinde tamamlamayan Taşıtanın, Teminatını tamamlayana kadar STS'si askıya alınır.

Dahili Kullanım Gazı

Mevcut Durum:

- Dahili Kullanım Gazı tedarikçisi Botaş
- Dahili kullanım gazı için anlaşma yapılması gerekiyor
- Dengeleme Gaz Piyasası ile iç içe girdiği noktalar bulunuyor

Olası Problemler:

- Kanun'un Geçici 2. Maddesi gereğince Botaş yeni alım anlaşması yapamamaktadır.
- Dengelemeye konu miktarın Dahili Kullanım Gazı adı altında temin edilmesi, piyasa oluşumunu engelleyebilir.
- Dahili Kullanım Gazı'nın alım yöntemlerinin Dengeleme Gazı'ndan ayrıştırılmaması doğru hesaplamaların yapılmasını engelleyebilir.

Dahili Kullanım Gazı

Öneriler :

Öneri 1:

Dahili kullanım gazı anlaşması metinden kaldırılabilir. Dahili Kullanım Gazı ihalesi Dengeleme Gazı Piyasası'nda ayrı bir ihale olarak gaz temin edilebilecek şekilde hem fiziki hem sanal noktalarda gerçekleştirilebilir.

Alınan Dahili Kullanım Gazı miktarının gereken dengeleme gazı miktarından ayrı tutularak dengeleme işlemlerinin devam ettiği mevzuatta kaleme alınabilir.

Öneri 2:

Mevcut metin üzerine anlaşmaya ait detaylar eklenebilir. (DCQ, MSQ, MAQ) Dahili Kullanım Gazı, Dengeleme Gazı İhalelerinde yeterli miktarda gaz bulunamadığı durumlarda İletim Şirketi tarafından gün öncesinden belirlenmiş bir fiyat üzerinde kalan miktar için ihaleye konu edilir

Öneri 3:

Dengeleme Gazı Anlaşmalarında olduğu gibi Taahhüt Primi eklenebilir. Dengeleme Gazı tedarikinde olduğu gibi anlaşmaların önceliğinin bulunmaması önerilmektedir.

Diğer Hususlar

- 1) Yıl sonunda TKDM'lerin sıfırlanması ya da bir sonraki yıla devredilmesi konusu tekrar değerlendirilebilir.
- 2) Maliyetlerin son kullanıcıya yansıtılması ile ilgili düzenleme
- 3) Hakim Durum
- 4) EPIAŞ Süreci
- 5) Gün Sonu Ticareti
- 6) İletim sisteminin izlenebilirliđi
- 7) Depolama Faaliyetlerinin KUE ve ŞİD'de DGP için uyumlu hale getirilmesi
- 8) Son Kaynak Tedarikçisi
- 9) Bakım Yönetimi

Süreç için Öneriler

- 1) Yeni DGP Mevzuatı taslağının hazırlanması
- 2) Oluşturulan taslak uyarınca yeni bir simülasyonu çalışmasının düzenlenmesi,
- 3) Söz konusu çalışmanın genişletilerek tüm piyasa oyuncularının yerinden erişimi ile gerçekleştirilmesi.
- 4) Dengeleme Gazı Piyasasının bir takvim çerçevesinde hayata geçirilmesi

Avrupa Dengeleme Sistemleri

Ülke	Dengeleme Periyodu	Fiyat Uygulaması	Diğer Uygulamalar
Hollanda	Saatlik	Marjinal Fiyat	Sistem Toleransı
Almanya	Günlük	Marjinal Fiyat	Dengeleme Grubu
Belçika	Saatlik	A ırlıklı Ortalama ve %10 Fazlası	Sistem Toleransı
spanya	Günlük	Marjinal Fiyat	Dengeleme Grubu
Fransa	Günlük	A ırlıklı Ortalama ve Marjinal Fiyat	Sistem Toleransı
talya	Günlük	Marjinal Fiyat	Sistem Toleransı
ngiltere	Günlük	Marjinal Fiyat	Tolerans Yok

- Günlük dengeleme standartlaşıyor.
- Marjinal Fiyat yüksek dengesizlik durumunda daha iyi sonuç veriyor.
- Tolerans ,fiyat yöntemi seçimi için belirleyici olabiliyor.
- Gün Sonu Ticaret İrlanda'da ve İtalya'da var. Dengeleme Grubu'nun alternatifi.

DOĞAL GAZ PİYASASINDA MALİYETLERİN TESPİT EDİLMESİNE İLİŞKİN ANALİZ

Doğal Gaz Piyasası Serbestleşmesi

- 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile piyasa serbestleşmesi başlamıştır.
- Serbest piyasa oluşturmaktaki amaçların bazıları:
 - Mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması,
 - Yeni yatırımların özel sektör eliyle yapılabilir hale gelmesi,
 - Doğal gaz fiyatının rekabet koşullarında, arz talep dengesi ile belirlenmesi,
 - Talep eğrisindeki mevsimselliğin fiyatlara yansımaları yoluyla depolamanın önünün açılması, böylece arz güvenliğine katkı sağlanması,
 - Dünyadaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkabilecek daha ekonomik gaz kaynaklarının piyasaya girebilmesi, dolayısıyla mevcut kontratların da rekabete dahil olması.

Serbestleşme Sürecinde Mevcut Durum

- 2001 – 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasa Kanunu ile BOTAŞ pazar payının %20'nin altına inmesi öngörülmüştür.
- 2007'de 4bcm, 2012'de 6bcm ithalat hakkı özel sektöre geçmiştir.
- Şu anda BOTAŞ, pazar payının yaklaşık %80'ine sahip olmakla Hâkim Durumda bulunmaktadır.
 - Rekabet hukukunda hâkim durum belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücünü ifade etmektedir.

Mevzuat

- Tam rekabet koşulları oluşması için gerekli mevzuat büyük oranda hazırdır.
 - Fiyatların, doğal gaz alım satımı yapan taraflar arasında serbestçe belirleneceği Doğal Gaz Piyasası Kanununda belirtilmiş,
 - BOTAŞ payının %20 altına düşmesi ve daha sonra hiç kimsenin %20 üzerine çıkmaması Doğal Gaz Piyasası Kanununda öngörülmüş,
 - Herhangi bir piyasa oyuncusunun Hâkim Durumunu kötüye kullanması Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile önlenmiştir.
- Ancak; iletim bedelleri, dengesizlik ücretleri veya Dengeleme Gazı Piyasası oluşumu ile ortaya çıkabilecek ilave maliyetlerin kime, ne şekilde yansıtılacağı netlik kazanmamıştır.

Alternatif Yaklaşımlar

- İletim bedelleri, dengesizlik ücretleri veya Dengeleme Gazı Piyasası oluşumu ile ortaya çıkabilecek ilave maliyetlerin kime, ne şekilde yansıtılacağına ilişkin yöntemin belirlenmesi,
- Ortaya çıkan öneriler ışığında detaylı analizlerin yapılabilmesi amacıyla,

Konunun öncelikle sektör paydaşları arasında tartışılmasında yarar görüyoruz.

Alternatif Yaklaşımlar

Doğal Gaz Satış Fiyatı

- Doğal gaz satış fiyatını etkileyen maliyet kalemleri ve hangisinin kimin sorumluluğunda olduğu şeffaf biçimde belirlenmelidir.
 - Gaz bedeli,
 - Dengeleme gazı bedeli,
 - Kapasite bedeli,
 - İletim bedeli,
 - Dağıtım bedeli,
 - Depolama bedeli,
 - Dengesizlik ücretleri,
 - Gazın ŞİD’de belirlenen Gaz Giriş Hükümlerine uymamasından doğan bedeller, vs.

Alternatif Yaklaşımlar

Tarifeler

- Tarifeler belirlenirken sisteme dengesine pozitif veya negatif etki eden müşteriler arasında ayırım yapılmamaktadır.
- Tarifeler gaz fiyatı için belirlenmeli, diğer bedeller bu fiyatın üzerine eklenmelidir.
 - Halihazırda zaten abone fiyatı ile büyük ölçekli tüketicilerin fiyatları arasında fark bulunmaktadır.
 - Bu farkın nelerden kaynaklandığı şeffaf biçimde ortaya konulmalı, muhataplarına açıkça bildirilmelidir.
 - Bu farkı oluşturan bedellerden kimin hangi ölçüde sorumlu olduğu belirlenmelidir.

Alternatif Yaklaşımlar

Dengesizlikten Sorumlu Taraf

- Büyük ölçekteki Serbest Tüketiciler kendi tüketimlerini planlayabilmektedir.
- Kaçınılmaz veya öngörülemez biçimde ortaya çıkan dengesizlik durumları belirlenmelidir.
- Küçük ölçekteki tüketicilerin günlük tahminlerini almak hem zor, hem de masraflı olacaktır.
 - Serbest Tüketici sınırı ne olmalıdır?
 - Küçük ölçekteki müşterilerin talep tahminini doğru yapmak kimin sorumluluğundadır, bedeline kim katlanmalıdır?
- Tüm tüketiciler serbest tüketici olaksa günlük ölçülemeyen sayaçlar (NDM) ve profileme yöntemi değerlendirilmelidir.

Alternatif Yaklaşımlar

Ölçümle İlgili Konular

- Ölçümün tarafları, muhatapları ve sorumluları ve sorumluluk alanları belirlenmelidir.
- Geriye dönük düzeltmelerin yapılıp yapılmayacağı, yapılacaksa nasıl yapılacağı tanımlanmalıdır.
- PMUM benzeri bir uzlaştırma platformu gerekliliği tartışılmalıdır.
- İletim sisteminin stok miktarı, akış ve basınç bilgileri gibi ticari sır içermeyen veriler piyasa oyuncuları tarafından izlenebilmelidir.

